

Landsfundur Kvennalistans 1995 - hópur um atvinnumál. Nýi búvorusamningurinn

Nú liggr syrir Alþingi frv. til laga um breytingar á búvorulögum sem þarf að gera vegna samningsins um framleiðslu sauðfjárafurða, eða **nýi búvorusamningurinn**. Hvaða afstöðu hafa kvennalistakonur til þeirra breytinga sem þar er verið að gera?

Markmiðin með nýja samningnum eru að auka hagkvæmni og samkeppnishæfni í sauðfjárframleiðslu, að treysta tekjugrundvöll sauðfjárbænda, að ná jafnvægi milli framleiðslu og sölu sauðfjárafurða og að sauðfjárframleiðsla sé í samræmi við umhverfisvernd. Þetta þýðir á mannamáli að ætlunin er að fækka bændum í sauðfjárrækt, draga úr framleiðslu þannig að hún verði í samræmi við þarfir markaðarins en jafnframt að leita leiða til útflutnings og að hjálpa bændum til að finna sér önnur störf.

Samningurinn felur í sér að stuðningur ríkisins við sauðfjárrækt heldur áfram til aldamóta og er áætlað að þessi nýi samningur kosti ríkið um 1100 milljónum kr. meira en gamli samningurinn hefði gert væri hann áfram í gildi. Í nýja samningnum er hætt að taka mið af magni (þ.e. ákvæðin þúsund tonna af kindakjöti) þegar stuðningur við einstaka bændur er ákveðinn en í staðinn er ákveðinn upphæð deilt niður á þá. Upphæðin er ákveðin þannig að hver jörð fær ákveðinn ærgildakvóta (eitt ærgildi er 18,2 kg. kjöts) og síðan eru greiddar kr. 3734 fyrir hvert ærgildi. Bóndi má eiga minnst 0,6 vetrarfóðraðar kindur fyrir hvert ærgildi greiðslumarks fyrir árið 1996 til að fá fullar beingreiðslur. Hægt er að semja um lækkun vilji menn fara í önnur verkefni.

Nýtt atriði er það að bændur sem eru 70 ára eða eldri fá engar beingreiðslur. Það er skýrt með því að það verði að finna leiðir til að fækka bændum og eldri bændur fá þó ellilífeymi og lífeyrisgreiðslur. Ætlunin er að ríkið kaupi núgildandi greiðslumark af þeim bændum sem vilja selja fram til 15. nóv. og verða greiddar 5500 kr. fyrir hverja á og síðan fá menn beingreiðslur frá og með þeim tíma í þrjú ár. Peir sem selja á tímabilinu 15. nóv. til 1. júlí 1996 fá beingreiðslur í tvör ár. Meiningin er svo að deila því sem keypt hefur verið á aðra bændur þannig að þeir geti aukið framleiðslu sína og þar með væntanlega rekið búin með hagnaði. Smám saman hættir samræmd verðlagning á sauðfjárframleiðslu og frá og með árinu 1998 verður verðlagning frjáls, enda verði þá komnar til framkvæmda þær aðgerðir sem samningurinn kveður á um. Tekið skal fram að framlög til geymslu- og vaxtakostnaðar koma áfram úr ríkissjóði alls 915 millj. kr. árin 1997-2000 og niðurgreiðsla á ull verður 840 milljónir kr. á sama tíma.

Þessi samningur er mjög umdeildur, einnig meðal bænda. Það er gagnrýnt að setja á enn meiri peninga í landbúnaðinn og menn spryja hvað gefur tilefni til að ætla að eiththað takist betur til en áður m.a. við að fækka bændum, en það var eitt aðalatriði núgildandi samnings sem ekki hefur náð fram að ganga m.a. vegna atvinnuástandsins í landinu. Því svarar bændaforystan þannig að mörgum bændum sé ljóst að bú þeirra eigasér ekki viðreisnar von og vilji hætta. Því er halddið fram að það sé bara verið að lengja í hengingarólinni og að við munum standa í sömu sporum eftir 5 ár. Spurt er væri ekki nær að slíta nú þegar tengslin milli ríkisins og landbúnaðarins og láta bændur sjálfa um það að ná jafnvægi í framleiðslunni með aðstoð markaðarins. Hitt sjónarmiðið er það að með frjálsri verðlagningu verði grundvellinum kippt undan bændum og þeirra bíði mikið öryggisleysi. Það er ljóst að í flestum ríkjum nýtur landbúnaðurinn mikils stuðnings en samkvæmt GATT- samningnum ber að draga úr honum til að jafna aðstöðu m.a. milli ríkja 3. heimsins og hins ríka norðurs. Hvað er skynsamlegt að gera hér á landi? Hver á stuðningurinn að vera eða á að hætta honum? Hver er afstaða kvennalistakvenna til þessa máls?

Kristín Ástgeirs dóttir